

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
2014-2020

#Poziom regionalny W którym kierunku idziemy?

2,08 mld euro

na inteligentny i zrównoważony rozwój Mazowsza,
zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy
wykorzystaniu potencjału mazowieckiego
ryнку pracy

ryнку pracy

Polityka Spójności 2014-2020

Fundusze Europejskie

82,5
mld euro

Innowacje i konkurencyjność
gospodarki

Zmniejszenie dysproporcji w rozwoju
regionów

Wyrównywanie szans społecznych,
edukacja i inwestycja w człowieka

Przyjazne i sprawne państwo

Infrastruktura

Podział środków unijnych na programy krajowe

Program Infrastruktura i Środowisko	27,41 mld euro
Program Inteligentny Rozwój	8,61 mld euro
Program Polska Cyfrowa	2,17 mld euro
Program Wiedza Edukacja Rozwój	4,69 mld euro
Program Polska Wschodnia	2 mld euro
Program Pomoc Techniczna	700,12 mln euro
Regionalne programy operacyjne	31,28 mld euro

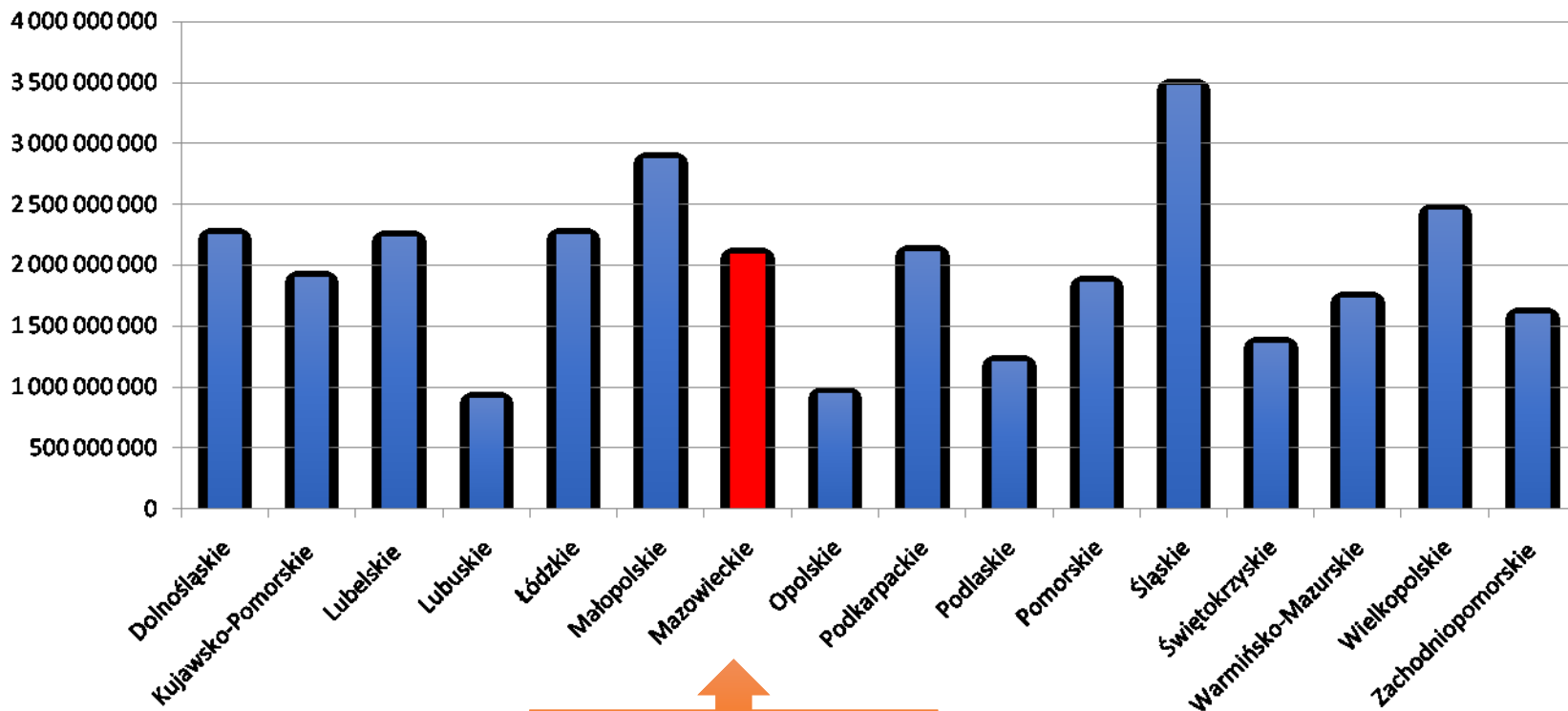
Nowości w RPO WM 2014-2020

- **Mazowsze jako region lepiej rozwinięty** (przekroczenie 75-procentowego progu średniej zamożności regionów UE);
- **Program dwufunduszowy** (EFS i EFRR);
- **Koncentracja tematyczna** (Cele Tematyczne) - wytyczne KE, co do zakresu planowanych interwencji;
- **Ring-fencing**, czyli wymóg przeznaczania określonej ilości środków unijnych na konkretne cele.
M.in. minimum **60%** środków EFRR na Mazowszu powinno zostać skoncentrowanych w obszarze **innowacji, badań naukowych, technologii informacyjno-komunikacyjnych, konkurencyjności przedsiębiorstw oraz w zakresie gospodarki niskoemisyjnej;**

Polityka Spójności 2014-2020 POLSKA

Regionalne programy operacyjne

2 089 840 138
mln EUR

Fundusze UE dla Mazowsza 2014-2020

3 749,15 mln euro
z programów krajowych i programu regionalnego

Fur	Kraj (Programy Krajowe)	Region (RPO WM 2014-2020)		suma
		mln EUR	%	
Inteligentny Rozwój Polska Cyfrowa Wiedza Edukacja Rozwój Infrastruktura i Środowisko		1 544,69	59%	2 635,34
		545,15	49%	1 113,81
		2 089,84		3 749,15

Alokacja dla Mazowsza w poszczególnych programach operacyjnych: Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020

Alokacja UE dla Mazowsza:

- Oś I POIR *Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstw* : 370 190 132,00 EUR;
- Oś II POIR *Wsparcie otoczenia i potencjału przedsiębiorstw do prowadzenia działalności B+R+I*: 92 635 650,00 EUR;
- Oś III POIR *Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach*: 195 446 001,00 EUR;
- Oś IV POIR *Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego*: 80 302 251,00 EUR;
- Oś V POIR *Pomoc Techniczna*: 20 789 598,00 EUR.

SUMA* : 759 363 632,00 EUR

* Na podstawie: Plan finansowy POIR 2014-2020, str. 138-139

Lokalny System Informatyczny (LSI)

Beneficjent funkcjonuje w dwóch systemach:
lokalnym (LSI) i krajowym (SL 2014)

Usprawnienie procesu aplikowania i realizacji projektów

Komunikacja elektroniczna:

Złożenie wniosku aplikacyjnego
Załączniki w formie elektronicznej
Elektroniczny obieg korespondencji
Bieżące rozliczenia w zakresie
realizowanych projektów

Na co stawiamy?

Wysoka jakość życia

np. programy kształcenia wspierające przedsiębiorczość i kreatywność, nowoczesne technologie i rozwiązania w medycynie, systemy wykrywania i zapobiegania zagrożeniom, zwiększenie dostępności e-usług

Bezpieczna żywność

np. systemy monitorowania procesu produkcji, zarządzanie cyklem dostaw, aparatura do badania jakości żywności, środki ochrony upraw

Inteligentne specjalizacje

Inteligentne systemy zarządzania

np. systemy zarządzania i sterowania ruchem, infrastrukturą, automatyzacja systemów pomiaru, magazynowanie energii

Nowoczesne usługi dla biznesu

np. rozwój instytucji otoczenia biznesu, rozwój usług finansowych wspierających innowacyjność, usługi sektora kreatywnego, systemy Informatyczne w procesie zarządzania

Kto jest kim?

Instytucja Zarządzająca

serce Polski

Zarząd Województwa Mazowieckiego

Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich

Instytucje pośredniczące

MAZOWIECKA JEDNOSTKA
WDRAŻANIA
PROGRAMÓW UNIJNYCH

URZĄD
PRACY

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie

Porozumienie ZIT WOF

Osie priorytetowe

I-VII

IX-X

Oś priorytetowa

VIII

Projekty komplementarne
do Strategii ZIT WOF

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020

2,08 mld euro

na inteligentny i zrównoważony rozwój Mazowsza,
zwiększający spójność społeczną i terytorialną przy
wykorzystaniu potencjału mazowieckiego
rynku pracy

Przec
wy
17%

130,5 mln euro

137,8 mln euro

Jakość życia
116,4 mln euro

Przyjazność dla
środowiska
91,4 mln euro

Oś Priorytetowa I - Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce

Cel szczegółowy 1: Zwiększone urynkowanie działalności badawczo – rozwojowej

Cel szczegółowy 2: Zwiększona aktywność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw

wsparcie infrastruktury badawczo-rozwojowej jednostek naukowych: rozbudowa lub modernizacja infrastruktury B+R jednostek naukowych w celu prowadzenia prac badawczych, odpowiadających potrzebom gospodarki, mających zastosowanie w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu.

Wsparciem mogą zostać objęte wyłącznie projekty ujęte w Kontrakcie Terytorialnym.

Wsparcie nie obejmuje infrastruktury dydaktycznej, zaś finansowanie infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej możliwe jest wyłącznie, gdy jest ona niezbędna do realizacji projektów badawczo-rozwojowych.

Nowe przedsięwzięcia mogą otrzymać wsparcie jedynie, gdy stanowią element dopełniający istniejące zasoby. Wsparciem w zakresie infrastruktury B+R zostaną objęte przedsięwzięcia służące realizacji wskazanych w projekcie badań mających zastosowanie w gospodarce.

Preferowane będą przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury B+R charakteryzujące się możliwie wysokim stopniem współfinansowania ze źródeł prywatnych na etapie realizacji (w pierwszej kolejności) lub utrzymania inwestycji.

1.2 Działanie 1.2. Działalność badawczo - rozwojowa przedsiębiorstw

Projekty badawczo-rozwojowe (1): wsparcie obejmować będzie fazę badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, kończąc na tzw. pierwszej produkcji – cały proces powstania innowacji lub jego wybrane elementy, prowadzony samodzielnie przez przedsiębiorcę lub we współpracy z jednostką naukową.

Wsparciem może zostać objęty także rozwój technologii (opracowanej przez przedsiębiorcę lub nabytej), która nie została jeszcze skomercjalizowana i wykorzystana w działalności gospodarczej, przy czym finansowanie obejmie w szczególności koszty przeprowadzenia kolejnych etapów prac badawczo-rozwojowych uzupełniających lub dostosowujących technologię do specyfiki przedsiębiorstwa.

W ramach projektu badawczo-rozwojowego wsparcie może objąć także :

- zakup infrastruktury badawczej przedsiębiorcy, niezbędnej do przeprowadzenia zaplanowanych prac B+R;
- uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej (z wyłączeniem kosztów zgłoszenia wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego) oraz realizacja ochrony własności przemysłowej, a także prowadzenie analiz czystości patentowej, które są niezbędne dla skutecznej komercjalizacji technologii. Uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej nie stanowi obowiązkowego elementu projektu.

Małe projekty badawcze – bony na innowacje (2): wsparcie obejmie przedsięwzięcia polegające na realizacji prac badawczych określonych przez przedsiębiorcę, we współpracy z instytucją naukową, związanych z opracowaniem lub rozwojem nowego lub ulepszanego produktu, usługi lub zmian procesowych, w tym także usług z zakresu wzornictwa.

Tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego (3): inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologie i inną niezbędną infrastrukturę służącą prowadzeniu prac B+R i tworzeniu innowacyjnych produktów i usług; stworzenie i rozwój w przedsiębiorstwach działów B+R, laboratoriów lub centrów badawczo-rozwojowych.

Warunkiem wsparcia infrastruktury badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwa jest przedstawienie planów dotyczących prac B+R.

Przedsięwzięcia w ramach wyżej wymienionych typów projektów (1-3) będą mogły uzyskać wsparcie jedynie w przypadku zgodności z obszarami inteligentnej specjalizacji regionu określonymi w Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku.

Proces eksperymentowania i poszukiwania nisz rozwojowych i innowacyjnych (4): projekty badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw w obszarach innych niż inteligentne specjalizacje regionu, z wyłączeniem przedsięwzięć mających na celu rozwój istniejącej technologii.

Rozwój regionalnego systemu innowacji (5):

Wsparciem zostaną objęte działania:

- w zakresie określania innowacyjnych możliwości biznesowych przedsiębiorstw z udziałem animatorów i brokerów, doradztwa dla przedsiębiorstw w zakresie komercjalizacji, przygotowania przedsiębiorstw do włączania się w sieci kooperacyjne oraz do udziału w łańcuchach gospodarki globalnej, obejmujące m.in. dedykowane targi kooperacji, forum kojarzenia partnerów naukowo-gospodarczych;

-wspomagające rozwój regionalnego systemu innowacji, tj. upowszechnianie wiedzy oraz instrumentów, w zakresie komercjalizacji technologii, opracowanie i rozpowszechnianie raportów specjalistycznych dotyczących dostępnych technologii i możliwości współpracy B+R oraz innowacyjnej.

Oś Priorytetowa II – Wzrost e-potencjału Mazowsza

Działanie 2.1

Zwiększone wykorzystanie e-usług publicznych

Poprzez wykorzystanie nowoczesnych TIK nastąpi **rozwój e-usług o jak najwyższym stopniu dojrzałości**, z których korzystać będą zarówno obywatele, jak i przedsiębiorcy.

informatyzacja służby zdrowia, ze szczególnym naciskiem na wdrożenie elektronicznej dokumentacji medycznej, dostosowującej działalność podmiotów leczniczych do znowelizowanych przepisów prawa. W ramach poddziałania istnieje możliwość realizowania projektów z zakresu **świadczenia usług on-line**, takich jak np. rejestracja wizyt, elektroniczne skierowanie, elektroniczna recepta czy elektroniczny dostęp do dokumentacji medycznej. Premiowane będą projekty zawierające usługi publiczne o stopniu dojrzałości minimum 3 – dwustronna interakcja.

elektroniczna administracja - zapewnienie interoperacyjności publicznych systemów teleinformatycznych, z informatyzowanie dostępu do informacji publicznej oraz udostępnienie jak najszerszego zakresu usług publicznych świadczonych elektronicznie, umożliwiających pełną interakcję z urzędem, czyli **możliwość całkowitego załatwienia danej sprawy na odległość**. Dodatkowo realizowane będą projekty w obszarze geoinformacji, mające na celu rozbudowywanie funkcjonalności już istniejących systemów. Istotne znaczenie będą miały działania niewprowadzające wprost nowych usług, ale tworzące dla nich warunki w celu poprawy ich jakości. Jednocześnie premiowany będzie dodatkowy efekt w postaci profesjonalnego przygotowania danych z rejestrów do ponownego ich wykorzystania przez obywateli i przedsiębiorców;

e-kultura, uczelnie wyższe - projekty o charakterze zintegrowanym i zasięgu regionalnym, aby w sposób jak najbardziej kompleksowy **przedstawić społeczeństwu w formie interaktywnej wydarzenia kulturalne Mazowsza**. Dodatkowo w ramach poprawy dostępu do zasobów kultury, planowane jest **wsparcie informatyzacji bibliotek celem świadczenia e-usług dla obywateli**; wykorzystanie TIK do obsługi procesów związanych z **edukacją na uczelniach wyższych, celem świadczenia usług drogą elektroniczną**, aby podnieść dostępność, jakość i **efektywność kształcenia w regionie**, jak np. rekrutacja przez Internet, **czy e-learning**. Projekty w zakresie e-kultury będą możliwe do realizacji w ramach PI 6c. jedynie jako element projektu.

Oś Priorytetowa III – Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości

Zakres interwencji obejmuje:

Działanie 3.1 Poprawa rozwoju MŚP na Mazowszu;

Działanie 3.2 Internacjonalizacja MŚP;

Działanie 3.3 Innowacje w MŚP.

3.1.1

Tereny inwestycyjne - uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych

Projekty dotyczące organizacji terenów inwestycyjnych m. in. na obszarach powojkowych, przemysłowych, kolejowych i popegeerowskich oraz ich kompleksowego zagospodarowania obejmują w szczególności:

Prace studyjno-koncepcyjne – wyłącznie jako element projektu infrastrukturalnego.

Kompleksowe wyposażenie/doposażenie terenu inwestycyjnego w media, tj.:

Budowa / modernizacja sieci zaopatrzenia w wodę,

Budowa / modernizacja sieci kanalizacyjnej,

Budowa / modernizacja sieci gazowej,

Budowa / modernizacja sieci energetycznej,

Budowa / modernizacja lokalnej sieci teleinformatycznej,

Budowa lub modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego – wyłącznie jako uzupełniający element projektu.

Modernizacja i adaptacja budynków na cele gospodarcze.

Zagospodarowanie otoczenia, wyłącznie jako uzupełniający element kompleksowego projektu (m.in. parkingi, zieleń).

3.1.2

Instytucje Otoczenia Biznesu - wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw; wsparcie prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw

- **stworzenie warunków do rozwoju nowopowstałych i funkcjonujących MŚP**, start-up, spin-off, spin-out lub firmy rozwijające się dzięki możliwości wsparcia ze strony inkubatora.

- **profesjonalizację usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu (IOB).**

- **małe projekt innowacyjne – bony na innowacje**

Integrowanie usług istniejących IOB w celu tworzenia kompleksowej oferty – obejmującej rozwój produktu; dostęp do kapitału; specjalistyczne doradztwo dla MŚP (np. brokerzy innowacji; platformy współpracy).

Działanie 3.2.1 (ZIT)

- promocją przedsiębiorstw kraju oraz na rynkach międzynarodowych,
- promocją gospodarczą regionu w ramach szerokiej lub kierunkowej kampanii promocyjnej.
- Działanie 3.2.2 internacjonalizacja przedsiębiorstw poprzez wzrost eksportu towarów i usług;**

Interwencja skierowana zostanie do przedsiębiorców w zakresie wzrostu ich internacjonalizacji, poprzez **udział m.in. w misjach gospodarczych, krajowych i międzynarodowych imprezach targowo-wystawienniczych, czy też w ramach wizyt studyjnych. W ramach przedmiotowej interwencji możliwe będą do realizacji następujące typy projektów:**

opracowanie nowego modelu biznesowego przedsiębiorstwa zmiernającego do jego internacjonalizacji;
wdrozenie nowego modelu biznesowego poprzez np. udział przedstawicieli beneficjenta w imprezach targowo-wystawienniczych zagranicznych lub krajowych o charakterze międzynarodowym, wyszukiwanie i dobór partnerów biznesowych na rynku docelowym;
działania wdrozeniowe muszą wynikać ze strategii internacjonalizacji przedsiębiorstwa.

W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działań zastosowanie będą mieć następujące zasady:

- promocja gospodarcza jak i samodzielne projekty MŚP mają przynieść określone korzyści gospodarcze dla Mazowsza, w tym przyczynić się do **zwiększenia eksportu podmiotów gospodarczych z Mazowsza** - realizowane przedsięwzięcia mają przyczynić się do zmiany niekorzystnego bilansu wymiany zagranicznej w województwie,
- realizowane będą kompleksowe i skoordynowane działania wzmacniające wizerunek regionalnej gospodarki, obejmujące szerokorozumianą promocję gospodarczą regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym, w oparciu o wypracowaną wspólnie z partnerami gospodarczymi, spójną politykę inwestycyjną regionu,
- wszystkie działania MŚP wspierane w zakresie umiędzynarodawiania działalności muszą wynikać ze strategii / planu działalności międzynarodowej przedsiębiorstwa,**
- preferowane będzie** zwiększanie zdolności do wdrażania, upowszechnienia i wprowadzania na rynek nowych rozwiązań w kluczowych obszarach tematycznych, zidentyfikowanych w ramach inteligentnej specjalizacji, **stanowiących innowacje co najmniej w skali regionu.**

Powyższe działanie pozwoli skoncentrować środki na przedsięwzięciach o największym potencjale rozwojowym.

wspierane będą działania nie tylko pojedynczych przedsiębiorstw ale również i ich grup, takich jak powiązania kooperacyjne, zmiernających do rozszerzania działalności gospodarczej na nowe, zagraniczne rynki i poszukiwania partnerów biznesowych w innych krajach.

3.3 Działanie 3.3 Innowacje w MŚP

W ramach przedmiotowej interwencji możliwe będą do realizacji następujące typy projektów:

budowa, rozbudowa infrastruktury lub rozszerzenie zakresu działalności przedsiębiorstwa,

realizacja zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmiana w zakresie sposobu świadczenia usług (w tym usług świadczonych drogą elektroniczną),

unowocześnienie składników majątku trwałego niezbędnego do prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej firmy, budowa, rozbudowa lub przebudowa instalacji i urządzeń sprzyjających oszczędności surowców i energii oraz ograniczaniu emisji szkodliwych substancji do środowiska,

poprawa efektywności przedsiębiorstwa m.in. poprzez wdrożenie systemu zarządzania przedsiębiorstwem, w tym **informatyzacja procesów produkcyjnych** jako element uzupełniający,

wdrożenie wyników prac B+R do działalności gospodarczej (w tym wypracowanych w ramach Osi I).

Działania w zakresie mniejszego zużycia energii lub bardziej efektywnego wykorzystania surowców rozumiane jako: rozwiązania służące zintegrowanemu podejściu do kwestii efektywnego wykorzystania zasobów, w tym energii i **inwestycje ograniczające materiało- i energochłonność oraz związane z odzyskiem surowców wtórnych, innowacje w takich branżach jak recykling odpadów, oczyszczanie zużytej wody i ścieków, filtracja i kontrola emisji itp.,**

inwestycje mające na celu poprawę jakości powietrza w sektorze MŚP poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych ze źródeł punktowych oraz wsparcie działalności monitoringowej i pomiarowej.

Uzyskanie wsparcia w zakresie **wdrożenia wyników prac B+R** rozumiane jako:

- kontynuacja pomyślnie zakończonej fazy badawczo-rozwojowej projektu realizowanego w ramach **działania 1.2** lub

Oś IV - Przejście na gospodarkę niskoemisyjną

4.1 Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnej produkcji energii

Infrastruktura do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych.

Wsparciem zostaną objęte projekty polegające na budowie, rozbudowie oraz przebudowie infrastruktury mające na celu produkcję energii elektrycznej i/lub ciepłej.

W szczególności inwestycje w budowę/przebudowę:

instalacji i jednostek wytwórczych energii elektrycznej wykorzystujących energię wiatru, słońca (fotowoltaika), biomasę, biogaz, oraz wody (wraz z ewentualnym podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej);

instalacji i jednostek wytwórczych ciepła przy wykorzystaniu energii słonecznej (kolektory słoneczne) biomasy, biogazu, geotermii, pomp ciepła (wraz z ewentualnym podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej);

instalacji do produkcji **biokomponentów i biopaliw** II i III generacji.

Energia elektryczna może być wytwarzana na własne potrzeby, jak również **z możliwością sprzedaży do sieci (prosument)**. W przypadku tego rodzaju projektów dofinansowanie będzie mogło obejmować **również przyłącza jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do najbliższej istniejącej sieci i stanowić integralną część projektu**, niezbędną dla osiągnięcia celów tego projektu. W tym kontekście przyłącze, rozumiane jest jako odcinek sieci łączący jednostkę/jednostki wytwarzania energii z punktem, w którym następuje rozgraniczenie własności sieci między właścicielem jednostki wytwórczej i operatorem sieci.

Sieci dystrybucyjne średnich i niskich napięć

budowa lub przebudowa sieci skutkującej zwiększeniem przepustowości infrastruktury elektroenergetycznej oraz umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Projekty będą realizowane przez OSD (operatorów systemu dystrybucyjnego) i dotyczyć będą sieci dystrybucyjnej średniego i niskiego napięcia poniżej 110 kV.

Jednym z **najważniejszych celów** inwestowania Funduszy Europejskich w latach 2014-2020 będzie niskoemisyjność gospodarki. Mówiła o tym minister Maria Wasiak otwierając III Forum Gospodarki Niskoemisyjnej „Innowacyjność a gospodarka niskoemisyjna”.

"- Na wspieranie niskoemisyjnej gospodarki przeznaczyliśmy ponad 9 mld euro ze środków unijnych na lata 2014-2020. Pieniądze te będą dostępne w programach Infrastruktura i Środowisko, Polska Wschodnia **i regionalnych"**

– zapowiedziała minister Wasiak. Dodała, że dobre ukierunkowanie takiego wsparcia jest zadaniem wieloaspektowym i wymagającym współpracy wielu środowisk.

„Mówimy tu zarówno o kwestiach bliskich ludziom, takich jak np. efektywne ogrzewanie budynków mieszkalnych, ale też o innowacyjnych rozwiązaniach promujących

niskoemisyjność na większe skale w gospodarce"

4.2 Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym

Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

W ramach działania wspierane będą inwestycje z zakresu poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w szczególności promując jej kompleksowy wymiar tj. głęboką modernizację energetyczną, w tym z możliwością wymiany źródeł ciepła oraz możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii (jako element projektu).

W ramach modernizacji energetycznej wsparcie będzie skierowane na bardzo szeroki zakres prac, w tym m.in:

ocieplenie obiektu: przegród zewnętrznych obiektu, w tym ścian zewnętrznych, podłóg, dachów

i stropodachów wymiana okien, drzwi zewnętrznych;

wymiana oświetlenia na energooszczędne;

przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła);

instalacja/przebudowa systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE;

budowa i przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji,

zastosowanie automatyki pogodowej;

zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku;

instalacja kogeneracji, mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne Przez budynek użyteczności publicznej należy rozumieć budynek

przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki

zdrowotnej, opieki społecznej i socjalnej. Definicja powinna być analogiczna jak w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690, z późn. zm.).

instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,

instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej;

instalacja zaworów podpionowych i termostatów.

Głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna budynku, rozumiana jak kompleksowa termomodernizacja, zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz. U z 2014r., poz. 712), oznacza przedsięwzięcie wpływające na poprawę efektywności energetycznej budynku, którego przedmiotem jest: a) ulepszenie w wyniku, którego następuje zmniejszenie zapotrzebowania na energię końcową dostarczaną do budynku na potrzeby ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej, b) ulepszenie w wyniku, którego następuje zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła, jeżeli budynki do których dostarczana jest z tych sieci energia, spełniają wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej, określone w przepisach techniczno-budowlanych, lub zostały podjęte działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii dostarczanej do tych budynków, c) wykonanie przyłącza technicznego do centralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła, w wyniku czego następuje zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do budynku, d) całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji. W przypadku ulepszenia polegającego na poprawie izolacyjności cieplnej przegród, powinny być spełnione minimalne wymagania dotyczące oszczędności energii i izolacyjności cieplnej określone w przepisach techniczno-budowlanych. Przez przepisy techniczno-budowlane rozumie się rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690, z późn. zm.).

Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych

W ramach działania wspierane będą inwestycje z zakresu poprawy efektywności energetycznej **wielorodzinnych budynków mieszkalnych** w szczególności promując jej kompleksowy wymiar tj. głęboką modernizację energetyczną, w tym z możliwością wymiany źródeł ciepła oraz możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii (jako element projektu).

W ramach modernizacji energetycznej wsparcie będzie skierowane na bardzo szeroki zakres prac, w tym m.in.:
ocieplenie obiektu: przegród zewnętrznych obiektu, w tym ścian zewnętrznych, podłóg, dachów i stropodachów wymiana okien, drzwi zewnętrznych;

wymiana oświetlenia na energooszczędne;

przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła);
instalacja/przebudowa systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE;
budowa i przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji,
zastosowanie automatyki pogodowej;
zastosowanie systemów zarządzania energią w budynku;
instalacja kogeneracji, mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne;
instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej;
instalacja zaworów podpionowych i termostatów.

Projekty z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do dofinansowania

Działanie 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza

Poddziałanie 4.3.1 Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i rozwój mobilności miejskiej

Poddziałanie 4.3.2 Mobilność miejska w ramach ZIT

1. Ograniczenie „niskiej emisji” – wymiana czynników grzewczych

W ramach działania wsparcie udzielane będzie na realizację projektów dotyczących likwidacji niskiej emisji w regionie. Interwencja w działaniu będzie skierowana na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych wykorzystujących paliwa stałe na źródła ciepła spalające biomasę lub wykorzystujące paliwa gazowe w tym również mikrokogeneracja.

wymiana indywidualnego czynnika grzewczego (kotłów, pieców, urządzeń grzewczych)

w indywidualnych gospodarstwach domowych

wymiana czynnika grzewczego (kotłów, pieców, urządzeń grzewczych) w ramach lokalnych źródeł ciepła tj. kotłowni zasilających kilka budynków oraz kotłowni osiedlowych

podłączenie do sieci ciepłowniczej/chłodniczej

2. Sieci ciepłowniczej chłodniczej

3. Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej:

a) Tabor na potrzeby transportu publicznego

b) Parkingi „Parkuj i Jedź”

c) Ścieżki i infrastruktura rowerowa

d) Organizacja i zarządzanie ruchem –

Dodatkowo w ramach 3 poprawa funkcjonalności ruchu pieszego i rowerowego (z wyłączeniem funkcji turystycznej);

miejsca parkingowe dla rowerów, kładki i tunele pieszorowerowe, przebudowa schodów na pochylnie z wykorzystaniem dla rowerzystów; chodniki i przejścia dla pieszych;

modernizacja oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności;

budowa/przebudowa dróg lokalnych (powiatowych i gminnych), związana ze zrównoważoną mobilnością miejską, prowadząca do optymalizacji wykorzystania środków transportu publicznego, w tym również poprzez zapewnienie dojazdu do węzłów przesiadkowych oraz parkingów „Parkuj i Jedź” bądź uzyskanie efektu ekologicznego poprzez uspokojenie ruchu drogowego. Szczegółowy opis możliwych do realizacji inwestycji oraz kwalifikowalności wydatków na drogi lokalne stanowi załącznik nr 5 do SZOOP.

4. Energooszczędne oświetlenie zewnętrzne (ulic, placów i dróg)

4.3.2 Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej - ZIT:

Wsparcie objęte zostaną przedsięwzięcia ukierunkowane na wzmocnienie systemów multimodalnego transportu miejskiego na obszarze objętym strategią ZIT.

a. Parkingi „Parkuj i Jedź”

budowa/przebudowa węzłów (centrów) przesiadkowych, systemy „Parkuj i Jedź”;
przystosowanie istniejących parkingów do funkcji „Parkuj i Jedź”.

b. Ścieżki i infrastruktura rowerowa

budowa, przebudowa lub wytyczenie wydzielonych dróg dla rowerów (w tym oznakowanie przejazdów, pasów dla rowerów i wyznaczenie śluz rowerowych oraz przejazdy rowerowe przez skrzyżowania) z wyłączeniem funkcji turystycznej.

Dodatkowo dla wszystkich powyższych typów projektów z obszaru Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej – ZIT, wyłącznie jako uzupełniające i niedominujące elementy projektu, realizujące bezpośrednio cele projektu oraz pozostające w bezpośrednim powiązaniu funkcjonalnym ze wskazanymi powyżej typami projektów, mogą być realizowane zadania dot. infrastruktury towarzyszącej, w tym np.:

poprawa funkcjonalności **ruchu pieszego** i rowerowego (z wyłączeniem funkcji turystycznej);

miejsca parkingowe dla rowerów, kładki i tunele pieszo-rowerowe, przebudowa schodów na pochylnie z wykorzystaniem dla rowerzystów;
chodniki i przejścia dla pieszych;

modernizacja oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności;

budowa/przebudowa dróg lokalnych (powiatowych i gminnych), związana ze zrównoważoną mobilnością miejską, prowadząca do optymalizacji wykorzystania środków transportu publicznego, w tym również poprzez zapewnienie dojazdu do węzłów przesiadkowych oraz parkingów „Parkuj i Jedź” bądź uzyskanie efektu ekologicznego poprzez uspokojenie ruchu drogowego. Szczegółowy opis możliwych do realizacji inwestycji oraz kwalifikowalności wydatków na drogi lokalne stanowi załącznik nr 5 do SZOOP.

Oś Priorytetowa V –Gospodarka przyjazna środowisku

Działanie 5.1

Dostosowanie do zmian klimatu

Działanie 5.2

Gospodarka odpadami

Działanie 5.3

Dziedzictwo kulturowe

Działanie 5.4

Ochrona bioróżnorodności

Oś Priorytetowa VI – Jakość życia

Działanie 6.1

Infrastruktura ochrony zdrowia

Działanie 6.2

Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych.

Oś Priorytetowa VII –Rozwój regionalnego systemu transportowego

Działanie 7.1

Infrastruktura drogowa

Działanie 7.2

Infrastruktura kolejowa

Nowy portal internetowy

Skorzystaj Realizuj projekt O Programie Wiadomości Punkty Informacyjne

🔍 Szukaj w serwisie

Jak zacząć korzystać z Programu?

Znajdź dofinansowanie

Zobacz ogłoszenia i wyniki naborów wniosków

Realizuj projekt

Dowiedz się więcej o Programie

Poznaj zasady działania Programu

Zapoznaj się z prawem i dokumentami

Weź udział w szkoleniach i konferencjach

Znajdź Punkt Informacyjny

Rozwiń, aby zobaczyć więcej

Wspólny dla 3 instytucji
1 dla całego programu
Spójny ze sposobem komunikacji programów regionalnych i krajowych

www.funduszedlamazowsza.eu

mobilność

dostępność

intuicyjność

prosta nawigacja

Gdzie szukać informacji?

Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Warszawie
5 Lokalnych Punktów Informacyjnych

www.funduszedlamazowsza.eu

Infolinia: **0801-101-101**

Dziękuję za uwagę
b.buczynski@mazowia.eu